

Tma a Svetlo

Tematický celok: Liturgický rok

Téma: Vianočný okruh - Vianočné obdobie

Cieľová skupina: štvrtý ročník Základnej školy

Kľúčové pojmy: Ježiš Kristus, svetlo, tma, jaskyňa, ikona

Ciele vyučovacej hodiny:

Kognitívny: Predstaviť Ježiša Krista ako Svetlo, cez ikonu Narodenia.

Afektívny: Uvedomiť si, aké je svetlo v živote dôležité.

Psychomotorický: Radovať sa z príchodu Krista na svet a ďakovať Bohu za dar svetla.

Pomôcky: ikona Kristovho Narodenia, svieca, malé kahančeky, šatky na zaviazanie očí, veľká čierna šatka, malé jasličky s dieťaťom, obraz jasličiek, látka na zakrytie obrazu, zvonkohra, CD-prehrávač, CD (Poznámka: odporúčame vhodnú inštrumentálnu hudbu)

Metódy: monitorovaný dialóg, rozprávanie príbehu, práca s obrazom, práca s ikonou, výklad, práca so svetlom, spev

Model obsahovej línie: antropologicko- kerygmatický

Stratégia vyučovacej hodiny: kombinovaná

Priebeh a časové rozvrhnutie vyučovacej hodiny: Úvod (12 min)

1. Modlitba Otče náš

2. Motivácia:

Možnosť A: rozprávanie príbehu o kráľovi a jeho dvoch synoch

Jeden staručký kráľ mal dvoch synov, ktorých veľmi ľúbil. Nevedel sa však rozhodnúť, ktorému má odovzdať kráľovstvo. Preto sa rozhodol, že vyskúša svojich synov, ktorý z nich bude lepším kráľom. Zavolať si ich teda a dal im úlohu. Povedal im, aby išli a naplnili starú, tmavú stodolu až po vrch a minuli pri tom čo najmenej korún. Každému synovi dal päť toliarov. Starší syn si najal sedliakov a rozkázal im, aby naplnili stodolu slamou až po vrch. Zaplatil im za to tri toliare. Potom išiel za otcom a povedal mu, že splnil jeho úlohu, nech ho urobí kráľom. Otec zhodnotil jeho prácu a povedal mu, že teraz je na rade jeho mladší brat. Ale, aby mladší syn mohol splniť otcovu úlohu, bolo potrebné vypratať slamu von zo stodoly. A tak starší syn opäť najal sedliakov,

rozkázal im, aby vyhádzali slamu zo stodoly von. Za to im musel znovu zaplatiť, a tak minul všetky peniaze. Mladší syn vzal veľkú sviecu a zapálil ju uprostred tmavej stodoly, Jej svetlo zalialo a zaplnilo každúčký kút hore aj dole. Tento mladší syn splnil otcovu úlohu a nemusel pritom minúť ani korunu. On sa stal kráľom.

Možnosť B: dotýkanie sa obrazu v tme

Na hodinu prinesieme tmavé šatky a látkou zakrytý obraz sjasličkami. Žiaci sa posadia do kruhu mimo lavíc a zatvoria oči. Postupne im zakryjeme oči šatkou tak, aby nič nevideli. Vyzveme žiakov k stíšeniu hrou na zvonkohru a vysvetlíme im, že počas znenia hudby prídeme s odkrytým obrazom ku každému z nich. Ich úlohou bude dotknúť sa obrazu rukami a pokúsiť sa v duchu uhádnuť, aká vec je na ňom znázornená. Svoje pocity v tejto chvíli žiaci nevyjadrujú nahlas. (Poznámka: Obraz je plastický, vytvorený z pistácií)

3. Monitorovaný dialóg

(Poznámka: Počas dialógu majú žiaci ešte vždy šatkou zakryté oči. Nevidia na seba, preto ak niektorý zo žiakov chce odpovedať na otázku, zodvihne ruku a učiteľ ho vyzve po mene). Ako sa cítite, keď máte šatkou zakryté oči? Aké pocity vo vás vyvoláva tma?

Čo ste cítili pod svojimi rukami, keď ste sa dotýkali obrazu?

Aká vec je podľa vás znázornená na obraze?

Chceli by ste túto vec na obraze vidieť na vlastné oči a utvrdiť sa v tom, či ste hádali správne?

(Poznámka: Poprosíme žiakov aby si dali dole z očí šatky a pomaly smerom k nim otáčame obraz sjasličkami).

4. Monitorovaný dialóg pri obraze

Čo vidíte na tomto obraze?

Kto z vás pomocou dotyku uhádol o akú vec ide?

Ako sa cítite teraz, keď sa môžete pozerieť na obraz s otvorenými očami?

Kedy sa podľa vás človeku žije ľahšie- v tme, alebo vo svetle?

Hlavná časť (20 min)

1. Práca s ikonou Narodenia

Na ikone Narodenia máme tiež znázornenú tmú a svetlo. Necháme žiakov, aby opísali jej hlavné znaky, farby a našli na ikone tú časť, na ktorej je vyobrazený výjav tmy a svetla.

2. Výklad

Ježiš Kristus prišiel na tento svet a vstúpil do tmy ako malé dieťa. Narodil sa v tmavej jaskyni a prežiaril ju svojím svetlom. Aký to veľký div, že toto svetlo zbavilo tmú všetkej moci a vlády. Kristovo svetlo od betlehemskej noci víťazí všade. On je tým pravým svetlom, ktoré od chvíle

jeho narodenia nezhaslo. Osvecuje všetkých ľudí. Centrom ikony Narodenia je tmavá jaskyňa, ktorá je symbolom tmy, chladu, hriechu a zla. Ježiš Kristus svojim svetlom preniká nekonečné diaľavy sveta, osvecuje každý kút, preniká všetko živé. Lúče Ježišovho svetla naplňajú naše srdcia, vlievajú nádej a prinášajú pokoj a lásku. Zbavujú nás zlých a pochmúrnych myšlienok, trápenia, bolesti. Kristovo svetlo nosia kresťania v sebe.

Upevnenie a formácia (8 min)

1. Práca so svetlom

Na zem položíme čiernu šatku, na ňu dáme malé jasličky s dieťaťom a zapálime sviecu. Pred sviecu umiestnime citát zo Svätého Písma: „*Svetlo vo tmách svieti, ale tmy ho neprijali. Pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka prišlo na svet.*” (Jn 1,5,9). Žiaci hovoria, že čierna šatka predstavuje tmu, tmavú jaskyňu, v ktorej sa narodil Ježiš Kristus ako malé dieťa. Horiaca svieca je svetlom, ktorým je Ježiš Kristus. On je tým svetlom, ktoré sa nám dáva a ukazuje nám, ako máme žiť. Rozdáme im malé kahančeky, ktoré si postupne zapalujú od sviece. Chlapci prečítajú prvú vetu a dievčatá druhú vetu z citátu. Potom položia svoj kahanček na čiernu šatku okolo jasieľ. (Poznámka: Môžeme ich usmerniť, aby dávali kahančeky napríklad do kruhu, čím vytvoria slnko).

2. Spev piesne

Žiaci spievajú pieseň Moje malé svetielko a jej obsah znázorňujú gestami.

Záver (5min)

1. Modlitba

Žiaci si môžu kľaknúť okolo jasličiek a horiacich sviec. K sviecam uložia poskladané citáty zo Svätého písma a poprosia Ježiša, aby aj oni dokázali byť svetlom pre iných.

Zhrnutie obsahov hodiny + generalizácia

Najväčším darom pre nás je svetlo. Svetlo, ktoré prišlo k nám pred viac ako dvetisíc rokmi. Ježiš Kristus prišiel do tmy, aby sme my mohli žiť vo svetle. Chce od nás, aby sme aj my jeho svetlo dávali ďalej, aby sme sa stali svetlom jedni pre druhých- konaním dobrých skutkov, slovami povzbudenia, pomocou...
Dosiahol som cieľ?

Zapájali sa žiaci aktívne do diskusie? Zapájali som do aktivít všetkých žiakov? Nevenoval som sa príliš dlho jednej činnosti? Neuprednostňoval som iba tých „zhovorčivejších?“ Chápu, že jaskyňa je symbolom tmy a Ježiš Kristus je tým pravým svetlom?

Spracovala: Mária Molnárová 2009